

NA IZVORIMA

U ovoj rubrici »Na izvorima« donosit ćemo ubuduće tekstove dokumenata Sv. Stolice, drugih crkvenih foruma i istaknutih pojedinaca o pastoralnim i liturgijskim problemima. U uređivanju ove rubrike sudjelovat će: O. Martin Kirigin, o. Bernardin Škunca, o. Pavao Žmire, o. Gabro Jurišić, o. Stanko Anić i o. Stjepan Čovo.

APOSTOLSKO PISMO PAPE PAVLA VI »MINISTERIA QUAEDAM«

PREUREĐEJE DISCIPLINE O PRVOJ TONZURI, NIŽIM REDOVIMA I SUBĐAKONATU

Crkva je već od najranijih vremena ustanovila neke službe za uredno iskazivanje štovanja Bogu i pružanja pomoći Božjem narodu u potrebi. Tim službama se vjernicima povjeravalo prema raznim potrebama vršenje dužnosti liturgijskog i karitativnog karaktera. Podjeljivanje tih službi obavljalo se često posebnim obredom kojim je vjernik primao blagoslov i bio postavljen u poseban red ili stupanj da vrši neku određenu crkvenu službu.

Nekoje od tih službi, koje su bile tijesno povezane s liturgijskom djelatnošću, bile su malo po malo smatrane predhodnim ustanovama primanja Svetih redova tako da su u latinskoj Crkvi lektorat, ostijarijat, eksorcistat i akolitat nazvani nižim redovima u odnosu na podđakonat, đakonat i prezbiterat koji se zovu višim redovima i bili općenito, iako ne posvuda, pridržani za one, koji su se upravo preko nižih redova uzdizali k svećeništvu.

Uza sve to, budući da niži redovi nisu uvijek ostali isti, a i mnoge službe s njima vezane, stvarno su, kao što se događa i danas, vršili laici, čini nam se prikladnim da tu praksu preispitamo i današnjim je potrebama prilagodimo tako da se elementi koji su u tim službama izvan upotrebe odstrane, korisni zadrže, potrebni uspostave kao i ono što je kandidatima za Sveti red potrebno, odredi.

Za vrijeme pripreme Općeg II vatikanskog sabora mnogi su Crkveni pastiri zatražili da se niži redovi i podđakonat preispitaju. Sabor pak, iako nije za latinsku Crkvu o toj stvari ništa odredio, donio je neke principe, koji ukazuju put k rješavanju tog pitanja i nema sumnje da koncilske norme, koje se odnose na Opću i uređenu liturgiju, sadrže također i sve što spada na službe liturgijskog sastanka tako da se iz samog reda slavljenja Crkva pokazuje ustrojena u raznim svojim redovima i službama. Zbog toga je II vatikanski sabor odredio neka u liturgijskim obredima svatko, bio služitelj ili vjernik, vrši svoju službu i čini samo ono i sve ono što na nj spada prema naravi obreda i prema liturgijskim propisima.

S ovom tvrdnjom usko je povezano što je malo prije napisano u istoj Konstituciji: »Majka Crkva živo želi da se svi vjernici privedu k onom punom, svjesnom i djelatnom učešću kod liturgijskih obreda koje traži sama narav liturgije i na koje kršćanski narod — jer je 'izabrani rod, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod određen za Božju svojinu' (1 Pt 2, 9; usp. 2, 4—5) snagom krštenja ima pravo i dužnost. U obnavljanju i gajenju svete liturgije najviše treba nastojati oko tog punog i djelatnog učešća svega naroda. Doista, liturgija je prvo i nenadoknativo vrelo iz kojega vjernici valja da crpe pravi kršćanski duh. Stoga je pastiri duša u čitavoj svojoj pastoralnoj djelatnosti moraju pravilnim odgajanjem marljivo promicati.«

Pojedine službe koje treba zadržati i današnjim ih potrebama prilagoditi imaju elemenata koji su na osobiti način tijesno povezani sa službama Riječi i Oltara i nazivaju se u latinskoj Crkvi: lektorat, akolitat i podđakonat. Prikladno je da se to zadrži i prilagodi na taj način da odsad unaprijed budu dvije službe: služba čitača (laktora) i služba akolita, kojima su ujedno obuhvaćene i funkcije podđakona.

Osim službi latinskoj Crkvi zajedničkih slobodno mogu Biskupske konferencije tražiti od Svete Stolice i druge koje smatraju da su iz posebnih razloga potrebne ili korisne da se ustanove za njihov kraj: npr. službu vratara, eksorcista i katehiste kao i ostale službe koje treba povjeriti onima koji su zaduženi za djelatnost karitativnog karaktera gdje te službe nisu povjerene đakonima.

U skladu je k tome sa stvarnošću i današnjim mentalitetom da se gore spomenute službe ne nazivaju više nižim redovima; njihovo podijeljivanje nek se ne zove »ređenje«

nego »postavljanje«; klenici nek budu i jesu samo oni koji su primili đakonat. Na taj način jasnija će biti razlika između klerika i laika, između onoga što je i ostaje vlastito klericima i onoga što se može povjeriti vjernim laicima: tako će se jasnije pokazati međusobni odnos općeg svećeništva vjernika i ministerijalnog ili hijerarhijskog svećeništva koji, premda se između sebe razlikuju bitno a ne samo po stupnju, ipak su u međusobnom odnosu; jer jedno i drugo imaju na svoj posebni način dio u Kristovu svećeništvu.

Stoga, iza kako smo pitanje svestrano proučili, mišljenje stručnjaka i savjet Biskupskih konferencija zatražili te njihov sud kao i Časne Naše Braće, članova Svetih Kongregacija, u čiju nadležnost to pitanje spada, saslušali, našom apostolskom vlašću utvrđujemo što slijedi, ukidajući — ako i kada treba — propise Kodeksa Kanonskog prava koji je još na snazi i ovim pismom proglašujemo:

Promjene — odredbe

1. PRVA TONZURA se više ne podjeljuje; stupanje u klarički stalež povezano je s đakonatom.

2. Redovi koji su se dosada zvali nižima odsad se imaju zvati »službe« (»ministeria«).

3. Službe se mogu povjeriti kršćanskim laicima tako da one više nisu pridržane samo za kandidate za Svećenički red.

4. Dvije službe treba, prilagođene današnjim potrebama, sačuvati u čitavoj latinskoj Crkvi, a to su: ČITAČA (lektora) i AKOLITA. Dužnosti koje su dosad povjeravane podđakonu, povjeravaju se odsada čitaču i akolitu, tako da u latinskoj Crkvi više ne postoji viši red podđakonata. Ipak se ništa ne protivi da se prema sudu Biskupske konferencije akoliti mogu negdje zvati podđakonima.

5. ČITAČ (lektor) se uspostavlja za službu, koja je njemu vlastita, čitanje riječi Božje na liturgijskim skupovima. Stoga na Misi i ostalim drugim svetim činima njegova je dužnost čitati čitanja iz Svetog Pisma ali ne Evanđelje; ako nema psalmiste, recitira psalam između čitanja; ako nema đakona ili pjevača, najavljuje nakane opće molitve puka; poučava vjernike za dostojno primanje sakramenata. Ako je potrebno, može se također brinuti i za pripravu drugih vjernika koji moraju po prigodnoj dužnosti čitati Sveto Pismo

za vrijeme liturgijskih čina. Da bi pak što dostojnije i savršenije obavljao ove službe, neka marljivo razmišlja o Svetom Pismu.

Svjestan važnosti primljene službe, neka čitač (lektor) svim silama nastoji i upotrijebi sva prikladna sredstva da iz dana u dan sve to više stječe onaj slatki i živi osjećaj Svetog Pisma kao i njegovo poznavanje, da bi postao što savršeniji učenik Gospodinov.

6. AKOLIT se uspostavlja da pomaže đakona i poslužuje svećeniku. Njegova je, dakle, dužnost brinuti se za službu oltara, pomagati đakonu i svećeniku u liturgijskim činima, a posebno u slavljenju svete Mise; osim toga njegova je dužnost da kao izvanredni službenik podjeljuje svetu Pričest kada nedostaju službenici o kojima je riječ u kanonu 845 C. I. C. ili kada oni ne mogu zbog bolesti, starosti, ili su kojom drugom pastoralnom dužnošću spriječeni, ili kadgod je broj pričesnika tako velik da bi se slavljenje Mise odveć produžilo. Isto tako u izvanrednim prilikama može izložiti vjernicima na klanjanje Presvetu Euharistiju i na kraju je pohraniti; ali ne može podijeliti blagoslov narodu. Ako je potrebno, može se brinuti za pouku drugih vjernika koji će prigodno pomagati đakonu ili svećeniku u liturgijskim činima, noseći misal, križ, svijeće itd. ili vršeci druge slične službe. Sve te službe će tim dostojnije vršiti bude li svakodnevno uzimao udjela u žarkoj pobožnosti prema Presv. Euharistiji, njom se hranio i stekao o njoj sve veće znanje.

Na poseban način određen za službu oltaru, neka akolit uči sve ono što spada na javno bogoštovlje i nastoji proniknuti u njihov nutarnji i duhovni smisao: na taj će način moći svakodnevno prinostiti sebe čitavog Bogu i biti svojom ozbiljnošću i poštovanjem svima u crkvi za uzor, k tome će gledati steći iskrenu ljubav prema Mističnom Tijelu Kristovom ili Božjem narodu, posebno prema slabima i bolesnima.

7. Prema časnoj predaji Crkve, ustanova ČITAČA (lektora) i AKOLITA pridržana je za muškarce.

8. Da se netko može pripustiti tim službama, traži se:
- a) slobodno sastavljena i potpisana molba aspiranta upravljena na Ordinarijat na koga spada primanje (na biskupa, a u kleričkim redovničkim ustanovama na višeg poglavara);
  - b) odgovarajuća dob i posebna svojstva, što treba da odredi Biskupska konferencija;

c) čvrsta volja vjerno služiti Bogu i kršćanskom puku;

9. Službe podijeljuje Ordinarij (biskup, a u kleričkim redovničkim ustanovama viši poglavar) liturgijskim obredom »De institutione lectoris« i »De institutione Acolythi« odobrenim od Svete Stolice.

10. Kad se istim osobama ne podijeljuje samo jedna služba, nek se između podijeljivanja službe čitača i akolita održava razmak vremena koji propiše Sveta Stolica ili Biskupska konferencija.

11. Kandidati za đakonat i za svećeništvo moraju primiti službu čitača i akolita, ako ih već nisu primili, i kroz jedan određeni period vremena moraju ih vršiti, da bi se što bolje mogli pripraviti za buduće dužnosti Riječi i Oltara. Oprost od primanja tih službi pridržan je Svetoj Stolici.

12. Podijeljivanje službi ne daje nikakvo pravo na uzdržavanje ni nagrađivanje sa strane Crkve.

13. Obred za »postavljanje« čitača i akolita će u najskorije vrijeme objaviti nadležna Kongregacija Rimske kurije.

Ove norme stupaju na snagu 1. siječnja 1973.

Sve što smo ovim motuproprijem odredili neka u cijelosti ostane na snazi. Štogaod se ovome protivilo nema nikakve snage.

Dano u Rimu, kod sv. Petra, 15. kolovoza, na blagdan Uznesenja Bl. Djevice Marije, god. 1972. Našeg Pontifikata 10.

P a v a o P P. VI.

APOSTOLSKO PISMO PAPE PAVLA VI »AD PASCENDUM«

NOVE NORME O ĐAKONATU

Krist Gospodin ustanovio je u Crkvi razne službe za pastvu Božjeg naroda i sve veći njegov rast na dobrobit čitavog njegovog Tijela. Među njima već od samog apostolskog doba odskakače i sjajnim se ukazuje đakonat, koji je Crkva uvijek na osobiti način častila.

To izričitim riječima svjedoči i sam sv. Pavao u poslanici Filipljanima u kojoj upravlja pozdrav ne samo biskupima nego i đakonima, kao i u pismu Timoteju u kom crta svojstva i potrebne vrline đakona da se pokažu dostojnim svoje službe.